

Vendim nr. 35 datë 28.02.2024

Kolegji i Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë, i përbërë nga:

Holta Zaçaj, Kryetare
Marjana Semini, Anëtare
Marsida Xhaferllari, Anëtare

në datën 28.02.2024 mori në shqyrtim paraprak kërkesën nr. 2 (P) 2024 të Regjistrit Themeltar, që i përket:

KËRKUES: PASHK LLESHI, përfaqësuar nga avokate Ejona Dajçaj, me prokurë.

OBJEKTI: Shfuqizimi i vendimit nr. 00-2023-865, datë 18.05.2023 të Gjykatës së Lartë, si i papajtueshëm me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë.

Shfuqizimi i vendimit nr. 1914, datë 18.07.2018 të Gjykatës së Apelit Tiranë, si i papajtueshëm me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë.

Shfuqizimi i vendimit nr. 1334-263, datë 06.12.2016 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Kurbin, si i papajtueshëm me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë.

Shfuqizimi i vendimit nr. 651/539, datë 16.07.2008 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Kurbin, si i papajtueshëm me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë.

Shfuqizimi i Aktit për Marrjen e Titullit të Pronësisë nr. 279, datë 10.03.1996, në emër të Luljeta Vallasi, si i papajtueshëm me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë.

Shfuqizimi i vendimit nr. 14/1, datë 16.11.1994 të Komisionit të Kthimit dhe Kompensimit të Pronave, si i papajtueshëm me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë.

Shfuqizimi i certifikatave të pronësisë në emër të Ndue Gjon Prendi, Gëzim Ndue Prendi, Zef Gjon Prendi, Gjon Zef Prendi, si të papajtueshme me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë.

BAZA LIGJORE: Nenet 15, 41, 42 dhe 44 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë (*Kushtetuta*); neni 6 i Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (*KEDNJ*); neni 1 i Protokollit nr. 1 të *KEDNJ*-së; ligji nr. 8577, datë 10.02.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, i ndryshuar (*ligji nr. 8577/2000*).

Kolegji i Gjykatës Kushtetuese (*Kolegji*), pasi dëgjoji relatorin e çështjes Marsida Xhaferllari, shqyrtoi kërkesën, dokumentet shoqëruese, si dhe diskutoi çështjen në tërësi,

V Ë R E N:

I

Rrethanat e çështjes

1. Kërkuesi Pashk Lleshi dhe vëllai i tij në vitin 1994, në bazë të ligjit nr. 7501, datë 19.07.1991 “Për tokën” (*ligji nr. 7501/1991*), kanë përfituar sipërfaqe toke në qytetin e Mamurrasit, për të cilat janë pajisur nga Komisioni i Ndarjes së Tokës me aktin e marrjes së tokës në pronësi (*AMTP*). Në datën 02.03.1999, pasi kanë dorëzuar *AMTP*-të pranë Zyrës Vendore të Regjistrimit të Pasurive të Paluajtshme (*ZVRPP*), Kurbin, ata janë pajisur me certifikatë për njohje pronësie.

2. Ndërkohë prej vitit 1995, kërkuesi dhe vëllai i tij kanë pasur mosmarrëveshje për të drejtën e pronësisë për një pjesë të pronës me shtetaset Luljeta Vallasi dhe Sadike Karepi. Këto të fundit kanë marrë prona në bazë të vendimit të datës 16.11.1994 të Komisionit të Kthimit dhe Kompensimit të Pronave (*KKKP*), Laç, ndërsa në bazë të ligjit nr. 7501/1991 janë pajisur me

AMTP nga Komisioni i Ndarjes së Tokës pranë Bashkisë Mamurras dhe më pas janë pajisur edhe me certifikatat e pronësisë. Këto pasuri janë tjetërsuar tek të tretët me kontrata shitjeje.

3. Kërkuesi dhe vëllai i tij në vitin 1998 kanë paraqitur padi në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Kurbin me objekt regjistrimin e pasurisë së paluajtshme, tokë truall dhe tokë bujqësore, e cila është pranuar me vendimin nr. 650, datë 03.12.2001. Vendimi ka marrë formë të prerë në datën 14.01.2002, pasi kundër tij nuk është paraqitur apel. Megjithatë, vendimi nuk është ekzekutuar nga ZRPP-ja, Kurbin, me argumentin se prona ishte regjistruar më parë në emër të shtetasës Sadije Karepi. Regjistrimi ishte bërë bazuar në vendimin nr. 307, datë 13.10.2000 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Kurbin, me të cilin ishte vendosur pranimi i padisë për kthimin e pasurisë të zënë në mënyrë të padrejtë nga dy shtetas të tjerë, Gjon dhe Preng Doda.

4. Nga ana tjetër, shtetasja Luljeta Vallasi, edhe pse në datën 01.08.1991 ka qenë banore e qytetit të Shkodrës dhe jo e Bashkisë Mamurras, është pajisur me tokë sipas ligjit nr. 7501/1991. Pasuria e përfituar prej saj rezulton me të njëjtin numër dhe në të njëjtin vend me pronën e kërkuesit dhe vëllait të tij. Në këto rrethana, vëllai i kërkuesit, në datën 03.04.2009, ka bërë kallëzim penal, për të cilin prokuroria, me vendimin e datës 06.10.2009, ka vendosur mosfillimin e procedimit penal, bazuar në nenin 290/1, shkronja “ç”, të Kodit të Procedurës Penale (*KPP*).

5. Po kështu, për shkak të mosregjistrimit të pasurisë së tyre nga ZVRPP-ja, kërkuesi dhe vëllai i tij kanë paraqitur padi për pavlefshmërinë e akteve administrative. Mirëpo, në fillim të gjykimit ata kanë kërkuar pushimin e gjykimit me argumentin se çështjen do ta zgjidhnin në rrugë të tjera ligjore. Për këtë shkak, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Kurbin, me vendimin nr. 651/539, datë 16.07.2008, ka vendosur pushimin e gjykimit të padisë, vendim i cili nuk rezulton të jetë ankimuar.

6. Në datën 23.01.2014 kërkuesi ka paraqitur kallëzim penal në prokurorinë pranë Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Kurbin për veprën penale “Pushtimi i tokës”, të parashikuar nga neni 200 i Kodit Penal (*KP*) ndaj shtetaseve Luljeta Vallasi dhe Sadike Karepi dhe për veprat penale “Shpërdorimi i detyrës”, “Falsifikimi i dokumenteve” dhe “Moskallëzimi i krimit”, të parashikuara nga nenet 248, 186 dhe 300 të *KP*-së, ndaj ish-anëtarëve të *KKKP*-së dhe ish-zyrtarëve të *ZVRPP*-së, Kurbin. Prokuroria, me vendimin e datës 17.02.2014, ka vendosur mosfillimin e procedimit penal, me arsyetimin se fakti nuk parashikohet si vepër penale. Mbi bazën e ankimit të kërkuesit, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Kurbin, me vendimin nr. 587, datë 05.06.2015, ka vendosur shfuqizimin e vendimit dhe vazhdimin e hetimeve.

7. Në zbatim të detyrave të lëna nga gjykata, prokuroria ka regjistruar procedimin penal nr. 240 të vitit 2015. Në përfundim të hetimeve, në datën 30.04.2016 prokurori ka vendosur pushimin e procedimit penal, me arsyetimin se veprat penale të parashikuara nga nenet 186 dhe 248 të KP-së janë parashkruar, duke orientuar kërkuesin për zgjidhjen e konfliktit në gjykatën civile. Kundër këtij vendimi kërkuesi ka paraqitur ankim në gjykatë.

8. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Kurbin, me vendimin nr. 1334-263, datë 06.12.2016, ka vendosur rrëzimin e ankimit, me arsyetimin se veprimet hetimore ishin të plota dhe vendimi i prokurorisë ishte i drejtë. Sipas gjykatës, ndonëse konstatohen elemente të veprave penale të shpërdorimit të detyrës dhe të falsifikimit të dokumenteve të parashikuara nga nenet 248 dhe 186 të KP-së, veprat penale janë parashkruar bazuar në nenin 66 të KP-së, pasi aktet objekt kallëzimi janë hartuar dhe lëshuar prej më shumë se 10 vjetësh. Për këtë arsye, sipas gjykatës, ndjekja penale nuk mund të ushtrohet më dhe procedimi penal duhet të pushohet sipas nenit 328, pika 1, shkronja “f”, të KPP-së. Ndërsa, për sa i takon veprës penale të pushtimit të tokës, të parashikuar nga neni 200 i KP-së, gjykata ka arsyetuar se mosmarrëveshja ka natyrë civile dhe certifikatat e pronësisë mund të goditen nga kërkuesi nëpërmjet juridiksionit administrativ ose atij gjyqësor civil për pavlefshmëri absolute. Kundër këtij vendimi kërkuesi ka paraqitur apel.

9. Gjykata e Apelit Tiranë, me vendimin nr. 1914, datë 18.07.2018, ka vendosur lënien në fuqi të vendimit të gjykatës së shkallës së parë, me arsyetimin se ajo u kishte dhënë përgjigje të gjitha pretendimeve të palëve. Kundër këtij vendimi ka ushtruar rekurs kërkuesi.

10. Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, me vendimin nr. 00-2023-865, datë 18.05.2023, ka vendosur mospranimin e rekursit, me arsyetimin se ai nuk përmbante ndonjë nga shkaqet e parashikuara në nenit 432 të KPP-së dhe se vendimmarrja e gjykatave më të ulëta ishte e drejtë.

11. Në datën 26.12.2023 kërkuesi i është drejtuar Gjykatës Kushtetuese (*Gjykata*) me kërkesën sipas objektit. Pasi është plotësuar me dokumentet e kërkuara, bazuar në nenin 27 të ligjit nr. 8577/2000, kërkesa është regjistruar në datën 09.01.2024.

II

Pretendimet e kërkuesit

12. *Kërkuesi*, në mënyrë të përmbledhur, ka pretenduar se aktet e kundërshtuara i kanë cenuar të drejtat e pronës private, të procesit të rregullt ligjor, të rehabilitimit dhe/ose zhdëmtimit, të garantuara nga nenet 15, 41, 42, pika 1 dhe 44 të Kushtetutës, pasi ka 30 vjet që nuk po merr

drejtësi për një pronë të fituar në bazë të ligjit, duke e rënduar psikologjikisht dhe financiarisht. Sipas tij, prona është pushtuar nga banorë të tjerë nëpërmjet falsifikimeve të dokumenteve në bashkëpunim me institucionet shtetërore, ndërsa organet hetimore nuk kanë kryer asnjë hetim për këtë çështje. Shkeljet e evidentuara prej tij nuk janë riparuar as nga Gjykata e Lartë, e cila nuk ka kontrolluar zbatimin e ligjit nga gjykatat më të ulëta, duke e lënë konfliktin të pazgjidhur.

III

Vlerësimi i Kolegjit

A. Për legjitimitimin e kërkuarit

13. Çështja e legjitimitimit (*locus standi*) është një ndër aspektet kryesore që lidhet me nisjen e një procesi kushtetues. Sipas neneve 131, pika 1, shkronja “f” dhe 134, pikat 1, shkronja “i” dhe 2, të Kushtetutës, si dhe nenit 71 të ligjit nr. 8577/2000, çdo individ mund të vërë në lëvizje Gjykatën për gjykimin përfundimtar të ankesave kundër çdo vendimi gjyqësor që cenon të drejtat dhe liritë themelore të garantuara në Kushtetutë. Ankimi kushtetues individual, në çdo rast, duhet të plotësojë kriteret kumulative të nenit 71/a të ligjit nr. 8577/2000, që lidhen me shterimin e mjeteve juridike efektive, afatin e paraqitjes së kërkesës, pasojat negative të pësuar në mënyrë të drejtpërdrejtë e reale, si dhe mundësinë për rivendosjen e së drejtës së shkelur.

14. Në çështjen konkrete, Kolegji vlerëson se kërkuari legjitimohet *ratione personae*, në kuptim të neneve 131, pika 1, shkronja “f” dhe 134, pikat 1, shkronja “i” dhe 2, të Kushtetutës, sepse ka qenë palë në procesin gjyqësor (kallëzues i veprave penale), ku është janë dhënë vendimet gjyqësore të kundërshtuara dhe ka interes të drejtpërdrejtë për çështjen e parashtruar.

15. Një kriter tjetër është *shterimi i mjeteve juridike efektive*, i parashikuar nga nenet 131, pika 1, shkronja “f” dhe 134, pika 1, shkronja “i”, të Kushtetutës, si dhe neni 71/a, pika 1, shkronja “a”, i ligjit nr. 8577/2000, që kërkon shfrytëzimin në rrugë normale të mjeteve juridike efektive, të cilat janë të përshtatshme, të disponueshme dhe të frytshme për një çështje konkrete. Shterimi i mjeteve juridike efektive përbën parakusht që duhet përmbushur nga kërkuari, i cili përpara se t’i drejtohet Gjykatës duhet të vërtetojë se ka përdorur të gjitha mjetet ligjore të njohura nga ligji dhe të mjaftueshme për të rivendosur të drejtat e shkelura (*shih vendimet nr. 31, datë 29.05.2023; nr. 15, datë 11.03.2021; nr. 38, datë 25.04.2017 të Gjykatës Kushtetuese*).

16. Kolegji vëren se kërkuari ka parashtruar në objektin e ankimit kushtetues individual të paraqitur në Gjykatë tri kërkime kryesore: *i pari* lidhet me vendimin e datës 16.07.2008 të Gjykatës

së Rrethit Gjyqësor Kurbin; *i dyti* lidhet me aktet administrative, sikurse akti për marrjen e tokës në pronësi, vendimi i datës 16.11.1994 i KKKP-së, si dhe certifikatat e pronësisë në emër të katër shtetasve; *i treti* lidhet me kundërshtimin e procesit gjyqësor që ka shqyrtuar vendimin e prokurorit për pushimin e procedimit penal dhe që ka përfunduar me vendimin e datës 18.05.2023 të Gjykatës së Lartë.

17. Për sa i takon kërkimit të parë, Kolegji konstaton se me vendimin e datës 16.07.2008 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Kurbin është vendosur pushimi i gjykimit të padisë së kërkuesit dhe vëllait të tij, për shkak të heqjes dorë prej tyre, me pretendimin se pavlefshmërinë e veprimeve juridike dhe akteve administrative të kundërshtuara do ta zgjidhnin me mjete të tjera ligjore. Nga aktet bashkëlidhur ankimit kushtetues, nuk rezulton që kundër këtij vendimi të jenë ushtruar mjetet e ankimit, sikurse apeli dhe rekursi, ndaj padia e tyre për pavlefshmërinë e akteve administrative nuk është zgjidhur me vendim përfundimtar. Në këtë situatë faktike, Kolegji çmon se kërkuesi nuk ka shteruar mjetet juridike efektive që ka pasur në dispozicion para se ai t'i drejtohej Gjykatës me ankim kushtetues, në kuptim të nenit 131, pika 1, shkronja "F", të Kushtetutës, rrjedhimisht kërkimi për shfuqizimin e vendimit gjyqësor të datës 16.07.2008 nuk mund të merret në shqyrtim.

18. Lidhur me kërkimin e dytë, për kundërshtimin e akteve administrative, sikurse akti për marrjen e tokës në pronësi, vendimi i datës 16.11.1994, i KKKP-së, si dhe certifikatat e pronësisë në emër të katër shtetasve, Kolegji vëren se ato janë akte me natyrë individuale dhe, sikurse kanë konkluduar edhe gjykatat e juridiksionit të zakonshëm, pretendimet që kanë të bëjnë me vlefshmërinë dhe ligjshmërinë e tyre mund dhe duhet t'i nënshtrohet fillimisht juridiksionit të gjykatave të juridiksionit të zakonshëm. Thënë ndryshe, kërkuesi mund t'i drejtohet Gjykatës për shfuqizimin e këtyre akteve, vetëm pasi gjykatat e juridiksionit të zakonshëm të jenë shprehur me vendim përfundimtar ndaj këtij kërkimi, sikurse parashikon neni 131, pika 1, shkronja "F", i Kushtetutës. Për rrjedhojë, Kolegji çmon se edhe ky kërkim nuk mund të merret në shqyrtim, pasi kërkuesi nuk ka shteruar të gjitha mjetet juridike efektive që ka në dispozicion para se t'i drejtohet Gjykatës.

19. Për sa i takon kërkimit për shfuqizimin e vendimit të Gjykatës së Lartë, datë 18.05.2023, kërkuesi nuk ka më mjete të tjera ankimi ndaj tij. Për pasojë, Kolegji vlerëson se ai e ka përmbushur kriterin e shterimit të mjeteve juridike efektive në dispozicion për këtë kërkim.

20. Lidhur me legjitimitimin *ratione temporis*, bazuar në nenin 71/a, pika 1, shkronja "b", të ligjit nr. 8577/2000, afati për paraqitjen e ankimit kushtetues individual është 4 muaj nga

konstatimi i cenimit të së drejtës. Në rastet e kundërshtimit të vendimeve gjyqësore, Gjykata e ka llogaritur afatin ligjor 4-mujor duke filluar nga data e shpalljes së vendimit nga gjykata që ka përfunduar procesin gjyqësor, pra nga organi gjyqësor që përbën mjetin e fundit ankimor, nëse kërkuesi nuk provon në nivel kushtetues se ka marrë dijëni në një datë të ndryshme. Ajo ka pohuar se në rastin kur ankimi ka të bëjë me një vendim të Gjykatës së Lartë, data e marrjes dijëni konsiderohet data në të cilën vendimi i arsyetuar bëhet i disponueshëm për palët përmes depozitimit të tij në sekretarinë gjyqësore dhe publikimit në faqen zyrtare ose me njoftimin elektronik të tij, në rast se palët kanë lënë të dhënat elektronike të kontaktit (*shih vendimin nr. 42, datë 19.09.2023 të Gjykatës Kushtetuese*).

21. Në rastin konkret, Kolegji vëren se procesi gjyqësor i kundërshtuar nga kërkuesi ka përfunduar me vendimin e datës 18.05.2023 të Gjykatës së Lartë. Sipas informacionit të këtij institucioni, të përcjellë në rrugë elektronike, vendimi është publikuar në faqen zyrtare në datën 13.09.2023, ndërkohë që ankimi kushtetues individual është paraqitur, fillimisht, nëpërmjet shërbimit postar në datën 26.12.2023, pra brenda afatit ligjor 4-mujor nga momenti kur ai është bërë i disponueshëm për palët, përfshi edhe kërkuesin. Për rrjedhojë, Kolegji çmon se kërkuesi legjitimohet edhe *ratione temporis*.

22. Lidhur me legjitimitimin *ratione materiae*, Kolegji vëren se kërkuesi ka pretenduar cenimin e së drejtës së pronës private, të së drejtës për proces të rregullt ligjor, të së drejtës të rehabilitimit dhe/ose zhdëmtimit, të garantuara nga nenet 15, 41, 42, pika 1 dhe 44 të Kushtetutës, pasi ka 30 vjet që nuk po merr drejtësi për një pronë të fituar në bazë të ligjit, e cila i është pushtuar nga banorë të tjerë nëpërmjet falsifikimeve të dokumenteve në bashkëpunim me institucionet e shtetërore, ndërsa organet hetimore nuk kanë kryer asnjë hetim për këtë çështje. Sipas tij, shkeljet e evidentuara nuk janë riparuar as nga Gjykata e Lartë, e cila nuk ka kontrolluar zbatimin e ligjit nga gjykatat më të ulëta, duke e lënë konfliktin të pazgjidhur.

23. Gjykata ka pohuar se kontrolli kushtetues ndaj vendimeve gjyqësore është i kufizuar vetëm në funksion të mbrojtjes së të drejtave kushtetuese të individit, kurse problemet e interpretimit dhe të zbatimit të ligjit për zgjidhjen e çështjeve konkrete nuk përfshihen në juridiksionin kushtetues, nëse nuk shoqërohen me cenimin e këtyre të drejtave. Në këtë drejtim, mënyra se si gjykatat e zakonshme kanë përcaktuar faktet dhe kanë interpretuar ligjin e zbatueshëm në zgjidhjen e mosmarrëveshjes në shqyrtim para tyre nuk përbën lëndë kushtetuese (*shih vendimet nr. 38, datë 02.12.2021; nr. 6, datë 16.02.2021; nr. 9, datë 26.03.2018 të Gjykatës Kushtetuese*).

24. Duke iu kthyer çështjes në shqyrtim, Kolegji vëren se kërkuesi ka kallëzuar në prokurori veprime dhe akte që i përkasin periudhës 1994 – 2002 dhe për të cilat prokuroria dhe gjykatat e faktit kanë çmuar se ndjekja e veprave penale të kallëzuara është e pamundur për shkak të tejkalimit të afatit të parashkrimit të tyre, ndërsa pavlefshmëria e akteve administrative mund të goditet përmes juridiksionit administrativ ose atij gjyqësor civil. Kështu, ndonëse prej tyre është pranuar ekzistenca e elementeve të veprave penale, sikurse ka pretenduar kërkuesi, ndjekja dhe ndëshkueshmëria e tyre nuk ka qenë e mundur për shkak të tejkalimit të afateve ligjore. Nga ana tjetër, nuk rezulton që gjykatat e juridiksionit të zakonshëm, përfshi edhe Gjykatën e Lartë të mos i kenë kthyer përgjigje të plotë dhe shteruese kërkuesit për se dhe si ato kanë konkluduar në vendimmarrjen e kundërshtuar prej tij, në kushtet kur afatet ligjore për parashkrimin e veprave penale janë të përcaktuara shprehimisht në ligj.

25. Nën këtë analizë, Kolegji, bazuar në rrethanat e faktit dhe mënyrën se si kërkuesi ka parashtruar pretendimet, çmon se argumentet e tij nuk përbëjnë lëndë kushtetuese për t’u shqyrtuar dhe vlerësuar nga kjo Gjykatë, pasi kanë të bëjnë me mënyrën se si prokuroria dhe gjykata e juridiksionit të zakonshëm kanë përcaktuar faktet, kanë interpretuar ligjin dhe kanë vendosur pushimin e procedimit penal. Ashtu siç kanë arsyetuar edhe gjykatat e juridiksionit të zakonshëm, kërkuesi për mbrojtjen e së drejtës së pronës mund dhe duhet t’i drejtohet juridiksionit gjyqësor. Në këtë pikë, Kolegji thekson se procedimi penal i kundërshtuar nga kërkuesi, në thelb, nuk ka pasur në objektin e tij rivendosjen e së drejtës së pronës së kërkuesit, por ndjekjen penale për veprat penale të kryera, ndjekje e cila ka pasur pengesë ligjore parashkrimin për shkak të kohës së gjatë të kaluar nga kryerja e tyre.

26. Në përfundim, Kolegji çmon se ankimi kushtetues individual nuk plotëson kriteret ligjore paraprake për pranimin e tij për shqyrtim në seancë plenare.

PËR KËTO ARSYE,

Kolegji i Gjykatës Kushtetuese, në bazë të neneve 31 dhe 31/a, pikat 1 dhe 2, shkronjat “d” dhe “e”, të ligjit nr. 8577, datë 10.02.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar,

V E N D O S I:

Moskalimin e çështjes për shqyrtim në seancë plenare.